

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı 10-11'nci Sayısı (s.127-152)

GELİBOLU HATIRATI GALLIPOLI MEMOIRS

Kaymakam Mehmet Emin Bey
Çanakkale Boğazı Ağır Topçu Dördüncü Alay Kumandanı
(Transkripsiyon: Mithat ATABAY)

ÖZET

Gelibolu Hatıratı isimli eser, 1910-1911 yıllarında Mehmet Emin Bey tarafından yazılmış bir eserdir. Eserin tamamı Gelibolu ile ilgilidir. Mehmet Emin Bey, bu eserini 1928 yılında Tuğgeneral Hüseyin Hüsnü Emir (Erkilet) Paşa'ya takdim etmiştir. Mehmet Emin Bey, eserin başında kendisinin Çanakkale Boğazı Dördüncü Alay Kumandanı olduğunu belirtmektedir.

Eser sekiz nutuktan oluşmaktadır. Mehmet Emin Bey, 1910-1911 yıllarında muhtemelen kendisinin söylediği nutukları bir kitapta toplamıştır. Elimizde söz konusu yıllara ait pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Eserde 1910-1911 yıllarına ait Gelibolu yarımadası hakkında bilgiler vermesi nedeniyle dikkat çekicidir. Osmanlıca olarak kaleme alınmış eserin transkripsiyonu yapılmamıştır. Nutuk şeklinde kaleme alındığından dili oldukça ağırdır. O nedenle eserin sonuna bir sözlük ilave etmeyi zorunlu gördük.

SUMMARY

Gallipoli diaries, private work, a piece written by Mehmet Emin Bey in the years 1910-1911. All of the work relates to Gallipoli. Mehmet Emin Bey, in 1928 the work of Brigadier General Emir Hüseyin Hüsnü (Erkilet) Pasha was presented. Mehmet Emin Bey, at the beginning of his work he state that the Dardanelles, the Commander of the Fourth Regiment.

Work consists of eight speech. Mehmet Emin Bey, probably in the years 1910-1911 collected in a book in his speeches he said. We have little information fort he years 1910-1911 is striking. There has not been drafted in the transcription of Ottoman works. Speech from the language has been written in the form of very heavy. Therefore, the end of the work required to add a dictionary, we have seen.

GELİBOLU HÂTİRÂTI

**BAHR-İ SEFİD BOĞAZI AĞIR TOPÇU DÖRDÜNCÜ
ÂLÂY KUMANDANI**

KA'İM-MAKÂM MEHMED EMİN

İSTANBUL -1327

MEKTEB-İ HARBİYYE MATBAASI

*“Fazılâ-i erbâb-ı kalemden ve erkân-ı harbiye mirlivalarından Hüseyin
Hüsni Emiri Paşa Hazretlerine takdim-i medâranemdir.*

Sene 26 Mart 1928

(İmza)

Muallim Mehmed Emin”

GELİBOLU HÂTİRÂTI

Efrâd-ı müstebdelenin i'âne-i bahriye hakkında ef'âl-i mürüvvetkârânesi bütün dünyâ teslim ider ki, altı yüz bu kadar senelik binâ-i saltanat ve şevketi te'sîs ve idâme iden Osmanlı Askerleri, merddir; şecîdir; mürüvvetkârdır.

Merddir: Çünkü kahramanlığa ta'aluk ider ne kadar fazâil ve mekârim var ise nefslerine müştâk itmişler; yâr ve âğyâr nazarında dâsîtân-ı mefheret olan nice nice menâkıb-ı merdânenin ashâbu olmuşlardır ki bu vekâyî'-i 'azîmenin her biri, târîh-i âlemin yegâne medâr-ı zînet-i kemâlidir.

Şecîdir: Çünkü emr-i akli ve hükm-i şer'î dâhilinde mehâlik ve mekârihe göğüs gere gere isti'zâm-ı nâmûs, istisgâr-ı hayât, istihkâr-ı mesâib itmek bu dilâverlerin en büyük şîâr-ı iclâlidir.

Mürüvvetkârdır: Çünkü hayr ve hasenâta tevakkuf ider ef 'âlin icrâsında nakd-ı mevcûdlarını değil, cevher-i cânlarını [2] virmek iktizâ itse sâf ve pâk bir i'tikad-ı kâmil ile ânın fedâsından çekinmeyecekleri için bu merdler, bu kahramanlar yalnız mürüvvetin değil, kâffe-i imtiyâzât ve kemâlât-ı insâniyenin timsâlidir.

Acaba dünyânın neresinde bu kadar fazâile mazhâr olmuş bir asker-i kâmil gösterilebilir? İşte bugün istibdâlleri icrâ idilen Bolayır istihkâmı topçu efrâdı bu 'azm-i kaviyyimin bu vicdân-ı selîmin, bu fikr-i müstakîmin sâhib-i yegânesi olduklarını isbât ittiler. Bir taraftan ufacık bir eser-i teşvîk görmedikleri halde maâş nâmına aldıkları meblâğ-ı cüz'iyeden birer maâş nisbetinde topladıkları bir îaneyi kemâl-i şevk ve şitâb ile getirdiler. "Biz bu parayı donanmamızın i'lâ-i şân ve satveti için beynimizde topladık! Kudretimiz buna yetti! Memleketimizde çalışacağız, dişimizden tırnağımızdan, arttıracağımız parayı da donanma îanesine vireceğiz. Îcâb ider ise cânlarımızı da bu uğurda fedâ ideceğiz; biz ecdâdımızın vâris-i haslet ve mürüvvet-i [3] şecâati olmak dileriz" hitâb-ı merdânesiyle teslim ittiler. Vezâif-i mukaddese-i askeriyyelerini ikmâl eyleyen bu merdân-ı zaferşîâr, merâsim-i mahsuse-i askeriye ile Gelibolu İskelesine indirildi. Rum İlindeki fâtiha-i muzafferiyetimizin kâffe-i hissiyat-i mübeccelesine her dürlü hamiyet ve insâniyyet izhârı ile tercümân olan Gelibolu ahâlîsi, bu silâh arkadaşlarımızı lâyük oldukları hürmet-i 'azîme ile teşyî ittiler; alkışladılar. Yaşasın hürriyet! Yaşasın merd askerler! Âvâzesi âlemi tuttu. Askerlerimiz bu tekrîmât ile vapura irkâb olundular; yarım sâat sonra limandan hareket itdiler. Zübde-i mekârim-i şecâat olan askerlerimizi hâmil olan vapur bir iki sâat sonra deniz üzerinde bıraktığı beyaz köpükler arasında nazarlardan ga'ib oldu.

Fakat o kahramanların hayâl-i latîfleri ebediyyet gibi mahâsin-i kâmileleriyle beraber gönüllerimizde yerleşdi kaldı.

Fî 25 Mart sene (1)326 /1910-1911

[4]OSMANLI DONANMASININ GELİBOLU'YU ZİYARETİ

Avrupa'nın her tarafı ateş püskürür seyyâr birer dâhiye-i tahrîb olan sefâin-i harbiyyesini asırlarca lerzân iden Osmanlı Donanmasına mensûb kahramanların evvelin ders-hâne-i kemâlât-ı ıtlakına şâyân olan Gelibolu, bir zaman için o revnak ve ikbâlini ga'ib itmiş idi. Fakat hiçbir zaman bütün dünyâyı zabt etmek için nefslerinde kudret ve azimet gören kırk elli dilâverin eazz-u eşraf bir 'azm-i cihângirâne ile bir iki sal üzerinden (Edincik) mevki'inden Gelibolu'ya geçerek tâ (Viyana) surlarına kadar imtidâd etmek üzere vücûda getirdikleri fâtiha-i muzafferiyâtın târîh-i âleme yâdigâr eylediği mefâhir-i şevket ve saltanat, tezyîn-i hâfıza ilminden hâli kalamaz. Bugün mevki'in hangi köşesine ihâle-i nazar idilse mücehhez olan o mübârizân Osmanlı'nın meâsir-i şecâat ve şevketine lisân-ı hâl kesilmiş zan olunur. Vaktiyle Saros ve ma'mûriyyetce [5] civarındaki şehirlerin cümlesine fâik olan bu memleketde fikdân-ı ticâretten dolayı şimdi ahâlîye fakr u zarûret ve acz u mezellet istilâ eylemiş ise de medâr-ı imtiyâz-ı beşeriyet olan cevher-i kabiliyyet-i irfân ve esâs-ı hamiyet ve besâlet ihtiyârlarında gençlerinde olanca şaşasıyla rûnûma olur. Osmanlılık nâm-ı celîline olarak nerede bir eser-i fütuvvet ve mürüvvet gösterilmek îcâb ider ise insâniyyeti tezyîn eyleyen kâffe-i mezâyâyâ vâris-i ecdâd olarak dünyâyâ geldiklerini, şân-ı himmetlerine yakışacak bir sûrette isbâta kudretyâb olan ahâlî-i hamiyetmendân, o uğurda nakd-ı mevcûdlarını değil, cevher-i cânlarını civânmerdâne-i nisâr eylemeği cânlarına minnet bilirler.

Ta'dâdine çalıştığımız meâsir-i kemâlât ile ârâyışyâb olan bu halkın sanki tatyîb-i hâtrı için donanmamızdan üç kruvazör ile on torpidogeçer Mart-ı Rûmînin otuzuncu günü Gelibolu Limanına gelmişti.

Donanmanın böyle bagteten zuhûru ile askere, donanmaya, bir hayli müddetten beri ârız olan fütûre, artık kabr-i sükûnunda [6] tahammülü kalmamış olan [Süleyman Paşa] yeniden iktisâb-ı hayât eylemiş, maiyetinde bulundurduğu o yürekleri demir kesilmiş arslan pencil beş on kahraman ile yine o eski salına râkib olmuş, Çardak'dan Gelibolu'ya salına salına teveccüh itmiş. Vaktiyle denizlerde karalarda kemâl-i iclâl ile hâkim-i âlem geçinen Osmanlılar'ın şevket ve saltanat-ı kadîmesini îadeye kıyâm itmiş zan olundu. Büyük küçük, çoluk çocuk ta'rif-i nâlıkaya sığamayacak bir şevk ve sürûr-ı azîm ile deniz kenarlarına döküldüler; donanmayı

selamladılar. Gelibolu senelerden beri uğradığı vakfe-i mutallakadan sıyrılarak bir fa‘âliyyet-i ‘azîme içine düşdü. Herkes mübeşşerât-ı mukaddeseye uğramış bir hâlet-i mefharetle donanmayı ziyarete gitti.

Tahâret-i kalb ve tezkiye-i vicdân gibi meâsir-i celfile ve cemîlede pîşvâ-ı erbâb-ı hamîyyet olan Gelibolu halkı, kudretlerinin ta‘aluk edebileceği merâsim-i ihtirâmkârânenin kâffesini ifâde-i kusur itmediler. Bir sanîhan-ı asker ve eroğlu erz. Buna [7] âlem-i askerîde en büyük nâm ve şân kazanan milletler de şehâdet ider. Başda zâbıtları olmak üzere donanma efrâdının meftûr oldukları etvâr-ı merdâneyi, askerlerimizin kâffe-i mahâsin-i askeriyyeye olan olan liyâkatlarına bir zebân-ı gûyâ idi. Vatkâ ki akşam oldu. Donanmamızı tebcîl ve takdîs için şehrin en mürtefi’, en güzel mevki’in de inşâ’ edilmiş olan sâat kulesi yukarıdan aşağı donandı. Her taraftan il‘âb-ı nâriyye îkad idildi. Mahtâblar yakıldı. Havaî fişengleri atıldı. Çocuklar ellerinde meş’aleler donanmamız nâmına i‘lân-ı şâdmânî idiyorlardı. Hâsılı memleket, şimdiye kadar mahrum olduğu bir şehir ayîni icrâ iderek umûmun meserrât-ı kalbiyesine nûrânî bir nûmune gösteriyordu. Şehre hâricden şöyle bakılacak olur ise mâhtâb bir seyyâle-i nurânîye haline inkılâb eylemiş de şehrin ötesine berisine dağılmış zan olunurdu. Donanma ise elektrik ziyâları içinde nazar-ı hayâle, felek gûyâ ki bir iki tahta [8] parçasına teslim-i cân ile Rumiliye geçen o merdân-ı ilâhînin na‘şlarını kara topraklara yakışdıramamış da beş yüz bu kadar sene sonra sath-ı deryâda anlar için nurânî birer mezâr-ı ma‘nevî vücûda getirmiş! Gemilerin direkleri şühed-i hakperestin tebcîl-i nâmı için arş-ı berîn-i rahmâdan o görünen mezâr-ı ma‘nevîler üzerine indirilmiş bir sûtûn-i nûrânî sûretinde görünüyordu. Deniz üzerinde öyle bir nûr âlemi vücûda gelmiş idi ki, tasvîr-i letâfetine lisânlarda, kalemlerde imkân-ı kudret bulunamazdı. Nazar, şehrin bir kere de şark-ı şimâlisine teveccüh idecek olur ise kuvve-i hayâliyyede garîb garîb tasavvurât vücûda geliyor, insân makam-ı evlîyâ‘ullah olan o yerlerden sadûr iden nîdâ-ı tahsîni bayağı kuvve-i sâmia ile işidiyorum zan ider. Evet! Biz ecdâdımızın idrâkât-ı beşeriyyeyi çan çan idecek bunca meâsir-i gâlibîyetine şu âlem-i vücûdda nasıl hayrân isek gûyâ ki anlar da az bir zaman içinde berrî, bahrî gösterdiğimiz kudret ve fa‘âliyyete, âlem-i ervâhdan öylece nazar-ı endâz senâ [9] oluyorlardı. Donanma tarafından gece yarısına kadar mânevralar yapıldı. Efrâd-ı ahâlîde donanma ne demek olduğuna dâir pek âlî bir fikir hâsıl oldu. Lisân-ı âlemü‘l-yevm yaşasın Osmanlılar! Yaşasın donanma dûasıyla meşgûldür.

NUTK-I ÂTÎ

Gazî nâmdâr şehzâde Süleyman Paşa merhûmu ziyâret-i niyyet-i hûdâ pesendânesiyle Bolayır'a gelen hey'etin sallar ile Aytabya İskelesine muvâsalat-ı hengâmında bir top toparlağı üzerinde îrâd idilmiştir.

Efendiler!

Bu bastığımız toprağın hangi tarafını kazsanız kefeni solmamış bir şehîd cenâzesi çıkar! Bu yerler, makâbir-i şühedâ, menâzil-i envâr-ı hûdâdır. Osmanlılar Asyâ-i vustâdan kalkmışlar! Kuvâ-i mecmûa-i âlemi nazar-ı rüstemâne [10] karşısında pek hâkir görmüşler; râst geldikleri bekâ'-i vükelâyı harâb ittikten ve sedd-i râhları olmak isteyen kuvve-i şekîmeyi kılınçlarının uçlarıyla düрте, düрте , ayaklarının burunlarıyla ite, ite inhîzâma uğratdıktan sonra Marmara sahiline inmişler. Âlemin en büyük şehzâdesi , insâniyyetin , hamiiyyetin en kaviyy bir penâhı olan Gazî Süleyman Paşa, Allah'ın en sevgili kullarından mürekkeb bir avuç ashâb-ı necdeti etrafına toplamış! Bu firka-i güzîn; rahatlarını, ikbâllerini, mallarını, mülklerini, evlâdlarını, iyâllerini terk itmişler; tâbi' oldukları meslek-i mübârek uğrunda ölüme, şehâdete müştâk itmişler gibi cân vermeğe yemîn eylemişler. Bir haldeki ecel-i kazâ yakalarına yapışsa, bâlâ-ı âsumanî üzerlerine dökülse, maksad-ı hamiiyyetlerinin icrâsından geri çevirmeğe imkân yok idi. Bu gayret-i hakperestâne ashâbı bir mu'cize-i merâkib ile şu deryâyı kat' itmeğe başlamışlar; bu firka-i nâcîya kalblerinin safâsını yed-i gâlebelerinde hükümünü icrâ eyleyen seyf-i hamiiyyetin parlayışında bulmuşlar. O gazanferân-ı mühîb ruhlarındaki neşât-ı cesareti, [11] ayaklarının altına aldıkları o tahta parçalarının denizleri yararak karalara hükümrân olmak mu'cizesini gösterdikçe hissetmişlerdir.

Gönüllerinde, büyüklüklerine delâlet ider ne kadar meâsir-i celîle var ise çehrelerine aks itmiş olan o merdân-ı zaferşîârın deryâ üzerindeki bu serîr-i revân-ı celâdetini uzakdan temâşâ idenler, seffîne-i nuh gibi bir vâsıta-i necât, Allah'ın şerîatını, beşerin saâdetini bir taraftan diğer tarafa nakli diyor zan ederlerdi. İşte ecdâdımız Allah indinde mukaddes olan vücûd-ı mübâreklerini denizlerde, karalarda ifnâ iderek bize dünyânın en güzel, en müstesnâ mevâki'inde saltanat-ı âlem için tahtgâh olmağa lâyıık yerler ihdâ eylediler, bizler de kendimize o yerlerde saraylar kadar büyük lahd-ı fenâ vücûda getirmeyeceğiz. Getirmemeye de ahd ü peymân eyledik. Denizlerde â'lâ-ı şehâmet eyleyen o salların enkâzından, döküntülerinden bu millet kendine tâbût-ı izmihlâl değil, bugün taht-ı

iclâl ve ikbâl yapmak amelindedir. Bir şehzâde-i ulû'l-'azm, gaybdan imdâd [12] ile bir taht-ı şehâmeti denizde yürütmek harikasını izhâr eyledi.

Bir padişah sâhib-i şevketde karada gemi yürütmek gibi bir kerâmet-i irfân gösterdi. Bu millet o ders-i celâdeti, o şehzâdelerin, o padişahların dershâne-i i'câz ve kerâmetinde öğrendi. Bugün, bu milletde bir 'azm-i kaviyy var. Dünyâ üzerlerine yıkılsa salâbetlerine hâlel gelmeyecek bir meziyyet-i himmet ile meydân-ı mucâhedeye girmişler; bahredâr-ı murâd olmak için cevher-i cânlarını virecekler, donanma tedârik idecekler; milletin ağniyâsı mâl-ı mevcûdlarını fedâyâ, fukarası sırtlarındaki gömleklerini, ayaklarındaki tahata pabuşlarını satarak fedâkârlığın son mertebesini icrâyâ hazır!

Efendiler!

“Merdlük o haslet-i âliyye-i askeiyyedir ki nâmına sipahsâlâr-ı insâniyyet denilse sezâdır.” Bu millet, [13] o merdliğin, o kahramanlığın da üstâd-ı kemâlâtı olmuştur. Târîh-i âlem, buna en büyük şahid-i sâdıkıdır.

Efendiler!

Şu hey'et-i muhtereme şân-ı mevcûdiyetden, kemâl-i şa'saa ile sahâif-i tevârîhin kısm-ı mübahâtına intikâl eyleyen bir vak'a-i celâdeti ihyâ ve eclâfın uhde-i hamiiyetine tertîb eyleyen vezâif-i ihtirâmiyyeyi ifâ eyledi. Bizler bu hey'et-i celîleye karşı müteşekkiriz, minnettâriz. Göreceksiniz ki Gazî Süleyman Paşa türbesi hâdisât-ı sâbika-i âleme karışarak toprağa gömülmüş bir vak'a-i şehâmeti, azmiyetle, dehşetiyle gösteriyor. Birkaç asır sonra gelibde Hazret-i Gazî'nin şöret-i celâdetinin meddâh bî nezirî olan Edib-i âzam Kemâl Bey merhûm da o türbenin ayağı ucuna sığınmış! Türbe ile Kemâl'in kabrine şöyle şâirâne bir tevcîh-i nazar idenler, Kemâli dünyâlara sığamayan o ateşpâre-i celâdetin kadr-u şânını tebcîl için pâyına yüz sürüyor zan iderler. Dünyâda [14] temâşası ruha safâ virir bundan büyük bundan âlî bir manzara var mıdır?

BOLAYIR'DA NAMAZ TEPE

Meâsir-i celâdet ve hamîyyete ta'lluk idübde, hâfıza-i itîbâr-ı millete nakş idilen hâdisât-ı âlemden mâ'adâ şuûn-ı kâinât-ı sâha-i mevcûdiyette gavr-ı nisyâne geçirerek mahv itmek, zamanın en büyük şânı, en büyük şîârıdır.

Mâzîden müstakbele nakl-i vukuât ile ef 'âl-i eslâfdan eclâf-ı vâkfâne-i îkâz eyleyen târîh bile, zamanın dest-i tahrîbkâr nisyânından, nice nice vukuât-ı 'azîmeyi sıyânete kudretyâb olamamıştır.

Bu sebeple beşeriyet kendi saâdet-i ictimâiyyesine kâfil veya hâdisât-ı felâkete dâhil olan vukuâtı hâfıza-i i'tinâ itmelidir ki, eclâf-ı mekârimet teşvîk veya vukua gelmesi melhûz-ı ahvâl-i ilmiyyeyi tevkîf ve hiç olmaz ise esbâb-ı mâniyai ihzâr idinceye kadar ta'vîk idebilsin!

[15]Osmanlılar, akvâm-ı âlem arasında kahramanlık gibi, merdlik gibi, fedâkârlık gibi, hasâisde ferd olarak görünmüşlerdir. Kurûn-ı evvelî vekâyî'-i 'azîmesi şöyle dursun! Osmanlılar kurûn-ı vustâyı şehâmet ve celâdetleriyle revnakyâb-ı iclâl eyledikten sonra mekâbir-i şân ve şöretlerine çakılan cengâverân-ı Arabî bile meâsir-i kahramanîlerine âlem-i ervâhdan senâhan eyleyecek merdlikler izhâr eylemişlerdir.

Sadr-ı İslâm'da, Mağrib-i aksâyı başdan başa feth iden bir serdâr-ı zaferşîâr, her bir merd ve merdlikde de ferd olan cengâverân-ı Arabî seyf-i sârim-i celâdeti karşısında serfûr-i bürde-i itaât ittikten sonra Bahr-i Muhît-i Atlâsînin bir kenarına çekilmiş! Devesini yarı beline kadar denize sürmüş:

Yâ Rab! Bu deryâ-ı ummân mâni'-i meşy u seyrân olmasaydı, ism-i celâlini daha ilerülere götürür idim] nidâsı ile 'âzim [16] ve himmetinin bî pâyânlığını göstermiş idi. Serâpâ-i mehâbet-i mücesseme kesilmiş olan tevâbi'-i celâdetinin develeriyle, oklarıyla, yaylarıyla, kılınçlarıyla, taş yâmânlı kârgılarıyla sath-ı deryâyâ in'ikâs eyleyen işkâl-i mühîbesi ise temâşâsından gınâ gelmez bir levha-i ulviyye-i zafer vücûda getirmiş idi.

Ya Osmanlı kahramanlarının en nâmdârı olan şehzâde Gazî Süleyman Paşa ise dünyânın en müstesnâ mevkî'inde zînetsâz olan bir dağın kenâr-ı dâmânına yüz sürerek revân olan bir deryânın sâhil-i letâfetine ittiği zaman o mâniya-ı tabîiyyeyi [Ukbe bin Nâfi] gibi maksad-ı mukaddesenin icrâsına hâ'il görmemiş; üç beş ağaç dalından vücûda getirdiği bir vâsita-i kerâmete teslim-i nefis itmiş; denizi yarmış, bir taraftan diğer tarafa geçmiş; bu taht-ı revân-ı bahrî ise öyle orduyu değil, bir kaç kahramandan mürekkep bir gayret-i mücessemeyi nâkil idi. Güyâ ki şehzâdenin o yârân-ı celâdeti, Bahr-i Muhît-i Atlasîyi yarıp geçemeyen

mücâhidîn-i arabın ervâh-ı mahşûresi idi. İşte hazret-i şehzâde [17] dünyâda hayâlî bile tüyleri ürberdecek böyle bir ulviyyet-i sarfeyi temsil eylemiştir.

Gazî nâmdâr bununla da kanaât itmemiş; İspanya'ya geçübde vesâit-i nakliyatını kendi askerinin eliyle yakdıktan sonra maiyyet-i efrâdını etrafına toplayan, [önünüz düşman bî amân, arkanız ric'atınıza mâni' bir deryâ-ı ummandır. Allah yolundan başka gidilecek bir şâhrâh-ı necât kalmadı!] nutk-ı mütecellidânesini îrâd eyleyen bir gazanfer-i müşhidinden ef 'âline senâhân idecek bir asr-ı kahramânî daha ibrâz eylemiştir. Hazret-i Gazî, asr-ı kerâmet-i irfânî olan o bir iki salı orada parladıktan sonra o harâbezâr zemîne dökülmüş olan mürüvvetmendân-ı ilâhîyi etrafına toplamış; evellallâh yolunu aramışlar; mihrâb-ı cihâd ve fazilet olan [Namaz Tepe]'ye çıkmışlar; dîvân-ı hakka durduktan sonra meslek-i mücâhidânelerinde devam itmişlerdir. Bu fırka-i hakperestâneyi orada görenler, İspanya da terk-i cân ve cihân eyleyen [Târik bin Ziyâd] maiyyet-i kahramanlarının [18] şühedâ-ı zevî'l hayâtı zan iderler.

Şehzâde-i Gazî işte bu 'azimet-i fitrında bir sâhib-i mâlîkdir. [Namaz Tepe] de işte böyle bir feyiz-i gazânın mazhar-ı tecelliyâtı olmuş bir mevki'-i mübârekdir.

[Namaz Tepe]'yi uzakdan temâşâ idenler pâyına yüz süren bir deryâ-ı pürhurûşa karşı yükselmiş yükselmiş de kefenbedûş-ı şehâdet olarak kendine takrîb itmek isteyen bir hizb-i kalîl-i mücâhidîne âlem-i bâlâdan Allah yolunu gösteriyor kıyâs iderler.

Silsile-i vekayî'-i 'âlem başdan başa araştırılsın? İslâmiyet'e , insâniyyete, Osmanlı padişahları, Osmanlı şehzâdeleri, Osmanlı ulemâsı kadar hizmet itmiş kim var ise gösterilsin!.. Ya eclâf, o mücâhidlerin, o kahramanların meâsir-i gazâsını hıfz ve ihyâ ile mükellef değil midir?

Namaz Tepe, bizim andımızda, mübârekdir; mukaddesdir; muhteremdir.

Mübârekdir: Çünkü ziyâ-i hakîkat ve medeniyetin kabiliyyât-ı füyûzâtı bu noktadan tenvîr eylemiştir.

Mukaddesdir: Çünkü bu millet kılınçlarının iltima'ndan husûle getirdikleri şâhrâh-ı münevverde yürüye, yürüye Viyana surlarına kadar ancak bu noktadan vâsıl olabilmışlerdir.

[19]**Muhteremdir:** Çünkü insâniyyetin muhtâç olduğu saâdetserây-ı medeniyeti işte bu mübârek topraklarda bu noktadan îtibâren vücûda getirdiler.

Hâlâ Koca Gazî'nin müşhid-i mübâreği üzerine kurulmuş olan onurânî türbe, seyf-i şecâatları cihânlar güşâd eylemiş olan dilâverân-ı Osmâniyyenin meâsir-i bedîası için en rengîn bir tâk-ı zaferdir.

Namaz Tepe'ye, o nokta-i fütûhâta mücâhidîn-i evvelîn maksad-ı mukaddesleri ile mütenâsip, altundan, yakutdan bir mihrâb, bir namazgâh vücûda getirilse, etrafına çekilecek şebeke-i cevahirin parmaklıkları elmasdan, inciden dökülse icrâdır; çünkü o tepe, Osmanlılar'a âid şân ve şehâmet meydânlarının evvelîn-i bâb-ı azîmetidir.

Milletin meftûr olduğu şecâyâ-ı kaderşinâsîden me'mûldur ki, Namaz Tepe, medeniyet ve ma'rifetin îâne-i i'cazkârisiyle bugün birer serây-ı ihtişâm halini alan merâkib-i bahriyye cihâna karşı da bir matâf-ı ihtirâm sûretini iktisâb eylesün! Oraya hiç olmaz ise mermerden masnû' bir mihrâb vaz' idilsin!

Bunda, milletin hamiyeti kâfil olabilir. Biz eslâfımızın âsâr-ı ma'rifet ve mahsûl-ı şehâmetine ta'alluk ider meâsir-i bediâsını [20] yâda vesile olacak husûsat-ı ihmâl ider isek, kaderşinâsîliğimizi eclâf nazarında isbâta nasıl mukadder olabiliriz?

Karada denizde cihâd-ı vakf-ı hayât eyleyen ecdâdımız bir ellerinde seyf-i şecaât, diğer ellerinde kalem-i hamiyet ve insâniyyet olduğu halde:

Zikre şâyândır Fûrât'ın her yeri

Ben ki bir Türk'üm unutmam Ca'ber'i

Var yeri gitsem [mezâr-ı Türk] 'e dek

Nâşidesiyle eclâf-ı eslâfın mefâhir-i kahramânîsini yâda da'vet idiyor. Uche-i târîh-i âleme zînet viren ve bütün âlem-i insâniyyeti hayrân kılan vekâyî'-i 'azimenin meydân-ı icrâsı olan yerlere Avrupa'da neler yazılmaz ?!

27 Temmuz (1)326

“GELİBOLU’DA KUR’Â-I FERMÂN-I HÜMÂYÜNÜN KIRÂATI ESNÂSINDA İRÂD İDİLMİŞ NUTKUR”

Askerler!

Size asker olmadan bu ünvân-ı mübeccel ile hitâb idişim, bu meslek-i ulvînin, ‘azimet-i şânını gönüllerinize [21] telkîn içündür. Bugünden itbâren size de Osmanlı Askeri dinilecek; muhâfız-ı âliü’l-vatan ünvânını alacaksınız!

Sizin de süngünüz parlak, kılıcınız kanlı olacak!

Askerler!

Biliniz ki Osmânlı Askeri, bu milletin ümîd-i mücessem-i şehâmetidir. Ecdâdımız bu vatanın her kabza-i türâbına bir cân virdi. Ebedî bir şân kazandı. Bu yerleri bu mübârek toprakları vücûdlarından damla damla akıtdıkları hûn-ı pâk ile aldılar!

Bir aşiretten işte bu gördüğünüz koca şânlı, azîmetli, devleti te’sîs ittiler! Sizde anların evlâdı, sizde anların vâris-i şecâatisiniz! Bundan böyle gözünüze en ziyâde görünecek şey, silâh-ı düşmandır. Elinizde tutduğunuz şu kırmızı bayrak, sizin en son rütbenize mahsûs kanlı bir kefendir. Bunu da biliniz ki asker gözyaşı dökmez, kandamlası döker. Mevt-i hâil hayât bulub da üzerlerine çökse, mezarlar açılıbda her zerre hakkında eceller fişkırta, her bastığı [22] yerde bir gayyâ-ı cehîm zühûra gelse, dünyâ topdan, tüfenkden bir zelzele-i mücesseme halini alub da üzerlerine düşse Osmanlı Askeri yine ölümden korkmaz, bugün bu devletin muhâfaza-i şevketüne, âlâ-ı şânına, anâsır-ı muhtelifte evveldi de iştirâk idiyor.

[İttihâd, teşkîl-i kuvvet ider] hükmünü Osmânlı nâmını taşıyan her ferd, tepeden tırnağa bir silâh-ı zafer kesilerek fi’len isbâta çalışıyorlar.

İmtizâc-ı akvâmı vücûda getirecek bir mekteb-i âli var ise o da asker ocağıdır. Dünyâda silâh arkadaşlığından büyük bir rütbe, bir meziyyet tasvîrine imkân yoktur. Lîsân ve cinsiyyetdeki ihtilâf, nizâmât-i askerîye te’yîd idilmiş ittihâdı eclâf idemez. Bununla amâlî, ikbâl-i vatandan ibâret milyonlarca halk askerliğin şerefiyle şerefyâb olarak devlet için bitmez, tükenmez bir mahzen-i satvet güşâd idilmiş oluyor. Bu sayede vatan-ı müştereğimiz ister ise her zaman emrine âmâde bir buçuk milyondan ziyâde kuvveti hâzır silâh bulacaktır.

[23]Hükûmetin muâmelât-ı kerîmânesine bakılırsa adl ve ihsândan ibâret olduğu görülüyor. Böyle bir hükûmetin eline düşecek

böyle bir vâsıta-i satvet de ni'met-i asâyiş-i cihân ile saâdet-i âleme ne büyük hizmet ider!

Yalnız gayret idelim; cehl-i kader-i mel'ûn olan ağrâz-ı nefsâniyyeyi bir tarafa bırakalım. Vatan-ı âsliyyenin dâire-i ittifâkından ayrılmayalım. Çünkü ittihâd uğrunda sarf olunacak himmetlere, Osmânlılığın hamîyyetine, insâniyyetine bir delîl-i celîl olacaktır.

Ahlâk-ı fâzıla ve secâyâ-ı muhassine ile mütehallik olan Osmânlılar neş'e-i evvellerinin en satvetli hengâmında bile edyân-ı sâire ashâbı hakkında gayet semâhatkâr bulundu. Bugün de anlara dest-i muhâdeneti uzatıyorlar. İttihâda da'vet idiyorlar. Şu hey'et-i hâzırada anın kemâl-i ulviyyetle tebessüm eylemiş bir bürhân-i zî hayâtıdır.

Feyz-i istikbâl necât ve saâdet bizim içündür. Âtîmiz nûr-ı mübîn gibi açıktır. Haydi! Çocuklar arş ileri.

26 Ağustos (1)326

[24]GELİBOLU'DA ALİ BABA TÜRBEŞİ

Osmânlılar ki, kılınlarından damla, damla akıtdıkları hûn-ı hamîyyet ve şehâdetle şarkda garbda tahkîm-i bünyân-ı saltanat eylediler!

Dağları, taşları aşdılar; bütün cihâna ni'met-i refâhiyyet ve saâdeti, kuvve-i ihsân ve adaleti göstererek zabt eyledikleri yerleri insâniyyetin tahtgâh-ı şevketi eylemek ulviyyetinde isbât-ı iktidâr eylediler.

Denizleri, bahrları yardılar, (meşy-i âlî-i ma') kerâmetini izhâr eylediler.

İnsâniyyetin i'lâsına, saâdet-i âlemin ihyâsına mu'cizât-ı vekayi'den âd olunacak havârik-ı şehâmet izhârıyla çalışdılar. Bu mübârek topraklar vâris-i haslet-i mürüvvetleri olmak lâzım gelen ihlâfa yâdigâr-ı ömür olarak ihdâ eylediler.

İşte Gelibolu eslâfının varmak istediği kâ'be-i insâniyyetin merhâle-i evvelâsı ve o uğurda virdikleri şühedâ-ı hamîyyetin şâyân-ı ihtirâm bir kabristân-ı fenâsıdır.

[25]Şân ve satvetimizle dehşet-i gâlibiyetimizi nice asırlar bu dünyâda idâmeye kâfil olan ecdâdımızın bakıyye-i i'zamı burada, bu topraklarda şeref-i ârâm-ı ihticâbdı.

Bolayır'daki Namaz Tepe Gazî Süleyman Paşa ile mâiyyet-i efrâdına nasıl kible-i münâcât ve kâ'be-i hâcât olmuş ise kırık dökük

taşlarıyla inzâr-ı itisâr o günde fenâ-yi âleme bir misâl-i hazîn kesilmiş olan Gelibolu kabristânı da eslâfın ‘azamet-i ef’âlini tebcîl eyleyen eclâf için öyle bir medine-i ta’zîm halini almıştır.

Bir akşam vakti idi. Gelibolu Mevlevîhânesinin şarkına isâbet iden mevki’de [Âli Baba] türbesiyle kabristân arasındaki ufak bir tepede oturuyordum. Pişgâhımda İstanbul’dan kopan rüzgârın önüne katılarak buralara kadar dökülen Marmara’nın ab-ı letâfet-i nisârı, boğazın her iki taraf-ı sâhiline sürüne sürüne akıp gelen Bahr-i Sefîd’in emvâc [26] bî-karârî burada birleşiyordu. Bu deryâ-ı bî-misâlin nihâyetinde ise birbiri üzerine yığılmış gibi görünen Anadolu’nun o yer-i azamet ve vakar dağları zînetsâz-ı inzâr idi. Bulduğum tepe ile civârı meydân-ı cihâdda sülâfe-i nûşan-ı şehâdet olan eslâfın türbe-i ihtirâmı, karşımda görünen dağlar ise gûya ki hilâfet-i mukaddesât-ı islâmiyye nin heybet ve ‘azîmetden mürekkebe bir serîr-i ihtîşâmı idi.

Akşam güneşinin in’ikâsı ile bir kabir üzerine düşmüş olan bir servin sâyesi mezâr-i sükûnunda bir yığın üstühânpâreden ibâret kalan sâhibinin kedd-i tûbâ-ı zîbâsını resm idüb duruyor zan olunuyordu. Sağ tarafa isâbet iden kabristân pek harâb idi. Dest-i rüzgâr sâhiblerinin vücûdu gibi! Üzerlerine bir alâmet olmak üzere dikilen taşlarının yazılarını da sahife-ı mevcûdiyyetden silmiş idi.

Te’sîr-i şâm-ı garîbân ile gönlüm ta’rîfine kudreyâb olamayacağım bir hâl-i istigrâka düştü. Lisânım bilâ ihtiyâr:

[27]Her kerre hubka âhirbed ve muştî hakest

Göçe hâcet ki bir eflâk gişi eyvanrâ

Beyitini okumağa başladı. Bu esnâda Mevlevîhâne civarından uzakdan uzağa kulağıma müesser bir âvâze-i nây geliyordu. Nâydan çıkan sadâ, hevâ-i sükûnu ihtizâza getirdikçe, mestûr-ı zûr-i türâb olan emvât mezarlarında inliyorlar zan olunurdu.

Güneş artık gereği gibi ufka takrîb idüp de taşlara ağaçlara in’ikâs iden ziyâ-ı hazîn zemîne koyu bir sâye salınca sağımda, solumda bulunan taşlar, te’sîr-i sadâ-ı nây ile sûr-ı isrâfile uğramış da mezârlarından fırlayarak tahcir itmiş insân gibi görünmeğe ve gönlüme ilka’dı havf itmeğe başladı. Pence-i ecel yakamdan yapışacak gibi hirâsân oluyordum. Acaba bu havf neden?.. Bir vakit anlarda bizim gibi cân... bizim gibi bir takım âmâle esir olmuş insân değil mi idiler?.. Şimdi âsâllarına rücû itmişler! Ahkâm-ı mukadderât-ı ilâhîyyeye karşı kemâl-i [28] teslîmiyetlerini lisân-ı hâl ile erbâb-ı hayâta ilhâm ve efhâm idiyorlar. Bilemem ki bunca korkulacak ne vardır?..

Ta'rif-i sadedinde bulunduğum bu mevki'in biraz aşağıda bir türbe mevcûddur ki ahâlînin mertebe-i tevâtüre varan rivâyâtına bakılır ise devlet-i Osmâniyyede [ilk kapudân-ı deryâ]olan zât imiş! Fil'l-hakîka sefâin-i harbiyye-i Osmâniyyeden hangisi bu mevki'in pişgâhından güzâr eyler ise – eser-i ihtirâm olarak – bir pâre top endâht ider.

Keyfiyyet böyle olmağla beraber târîhin delâlet-i kaviyyesiyle anlaşılacağı üzere biz de ilk kapudan-ı deryâ bânî-i evvel-i devlet sultan Osmân Hân Gazî devrine şeref viren 'â'zimden [Karamürsel]'dir.

Osmânlılar'ın pertev-i ikbâl ve istikbâlini bâzû-ı celâdetleriyle bahren Anadolu'dan Rum iline geçirmek isteyen nevresîdegân celâdete, tecârib-i bahriyyede ilk ders-i hamîyyeti viren [Karamürsel]'in maiyyet-i efrâdından bir [Kara Ali] var ise de bu (Ali Baba) imtidâd-ı zaman münâsebetiyle o olmamak lâzım gelir. Türbeye şâirâne tevcih-i nazar idilir ise devr-i merdânenin tecessüm itmiş bir heykel mühîbi gibi kenar-ı deryâyâ kurulmuş görünür. Sâhib-i bedel-i hayâtı olmak lâzım gelen sâhillere, denizlere âlem-i ervâhdan nazar-ı endâz oluyor zan idilir. Garibdir ki türbenin bu kadar ihtişamıyla beraber Gelibolu evkâfince bir güne kaydî da yokdur.

Gemilerimizin, insânlarımızın nazarında bir arş-ı 'azîm-i ihtirâm hâlini alan türbenin sâhibi acaba kim ola?

12 Eylül (1)326

GELİBOLU'DA GÂLEYÂN-I HAMİYYET

Gelibolu: Şecâata, hamîyyete, kahramanlığa ta'alluk ider meâsir-i cemîlenin, şuûn-ı kâinâtın sâha-i tecelliyâtı olmuş bir buk'a-ı mübârekdir. Buna târîh-i âlem bir şâhid-isâdıkdır. Ahâlîsi ise acz-u fakr içinde bir maîşet-i kanâatkârane ile me'lûf oldukları halde fütüvvete, mürüvvete müteallik hususâtda en [30] büyük insâların en büyük medîha-i aftihârı olan şân-ı sahâveti izhâr ile ağniya-ı millete bir numune-i vâcibü'l-ımtisâl irâe iderler. Buna vekâyî'-i âtiye, tebyîn-i hakikat ider bir zebân-ı nâtıkadır.

Gelibolu, Osmânlılar'ın ilk tersâneyi vücûda getirdikleri bir sâhil-i latîf olduğu için halkında, donanmamızın denizlerde a'lâm-ı şevket ve haşmetine i'lâ ve devletin bahren kudret ve satvetini ihyâ edecek vesâitin ihzârı uğrunda [mallarımız yok ise cevher-i cânlarımız da yok mudur? Ânı îsâr ile bu 'azm-i kaviyyin husulüne delâlet ideriz] i'tikâd-ı mukaddesi vardır.

Bu halkın büyüğü küçüğü:
“Himmet-i ihvân-ı sadâkat-ı simât
Eyleseler zerre kadar iltifât
Senin siyâh la‘l-ı bedehşân olur
Zerre iken mühr-i dirahşân olur”

[31]Manzumesini ezberlemişler. Râst geldikleri yerlerde inşâd ile fevâid-i teâvün-i ta‘dâd ve kuvvet u şevketin bir millete bahş eyleyeceği saâdet uzmâ yâd iderek kîse-i hamiyet ve mürüvvetlerini güşâd idiyorlar. Burada, fazîlet-i sehâ ile tahliye-i nefis itmiş öyle ashâb-ı ticârete tesâdüf olunur ki, hamiyet uğrunda varlarını, yoklarını fedâ ile uhuvvet-i insâniyyet için iktisâb-ı sermâye-i mesûbat iderler.

Burada taharrî-i hayrâne vakf-ı nefis itmiş öyle erbâb-ı hamiyet mevcûddur ki, mâl-ı dünyâ ancak icrâ-ı hasenât içündür. İcrâ-ı hasenât ise hıfz-ı vatan uğrunda tedârik idilen eshâb-ı satvetdir; i‘tikâdında bulunur. Ve bu hasâil-i vatanperverânenin kemâline hidmet ve iltifât iderler. Burada meziyyet-i civânmerdâne ile meftûr öyle fakra meşhûd olur ki, idâme-i hayâtına kâfil olacak nânpâre-i nefsinden dirîg iderek mâye-i icrâ-ı bedeni olan vatanın hıfz-ı ikbâli için alınacak bir geminin velev en ufak bir çivisinde olsun hisseleri bulunmakla mübâhât iderler.

Geçenlerde;

Gelibolu’da, Yüzbaşı Seyfeddîn Bey tarafından donanma [32] iânesine teberru’ idilen [fî küllü‘l-umûr] levha-ı celîlesi uhuvvet-i kırâathânesinde meydân-ı müzâyedeye çıkarıldı. Bu müsâbaka-i hamiyetde levha-ı mübâreke beş yüz otuz beş guruşa çıkdı. Giritli Sâkî Bey uhdesinde kaldı. Mûmâileyh tarafından yine bir emr-i hayra delâlet idilmek üzere dersâdetde fâtihi ittihâd klübüne hediye idildi.

Yine geçenlerde;

Gelibolu’da (Barbaros) ve (Turgut Reîs) zırhlılarını istikbâl için îcâr idilen bir vapurda bir tütün paketi müzâyedeye vaz‘ idildi. Erbâb-ı fütüvvet meydân-ı müsâbakaya atıldılar. Müzâyede kesb-i şiddet itti. Bir halde ki, mevcûddan, bir paket tütüne bedel olmak üzere ellerinden gelse eazz-i eşya olan cevâhir-i cânları virecekler; istihsâl-i maksad eyleyecekdi. [yalın ayak benli Mustafa]nâmında biri şimdiye kadar mâl-ı mevcûd-ı ittilâk olunur nesi nar ise bu uğurda fedâ ile o bir paket tütünü almak fedâkârlığını gösterdi. Bununla da [33] kanâat itmedi; “donanma bizim medâr-ı hayâtımızdır. Cevâhir-i cânımızdan bile bedel alınsa çok değerlidir. Hayânın devlet-i şehâdete, meâsir-i hamiyete vâsıta olmakdan başka kime bir lûtfu olmuş ki, bize de olsun!” kavlı

mütecellidânesi ile ginâ-ı kalbi kadar fikr-i hamiiyeti olduğunu da göstererek umuma bir ders-i intibâh ve insâniyyet virdi.

Bir milletde miyâs-ı mürüvvet için bundan daha âlî, daha büyük nasıl bir eser-i kemâl gösterilebilir; vâr olsun o yalın ayaklılar ki? Bu milletin saâdet-i hâlini birçok erbâb-ı yesârdan daha ziyâde düşünüyorlar? Yalın ayak benli Mustafa'nın şu fi'l-i mebrûrine hezâr-ı âferîn!

[34]Yine geçenlerde;

Gelibolu'da bir hayâl oynatıldı. İki yüz kırk yedi guruş hâsılat-ı sâfiyye oldu. O esnâda Giridî Sarı Paşa merhûmun necl-i muhteremi Kâmrân Bey'in çîre destî-i mahâreti olan yağlı boya [Mes'udiye] zırlısı mevki'-i müzâyedeye vaz' idildi. Beşer onar artırıldı. Fazâil-i muhsine ile tezyîn-i nefis iden ashâb-ı fütuvvet elli beşer yüzer arttırmağa başladı. Levha, bin iki yüz otuz beş guruşa kadar çıktı. Bolayır topçu âlâyı tâbur imâmı Hüseyin Hüsnü Efendi Bey'den iki yüz guruş arttırdı. Bin dört yüz otuz beş guruş da uhdesine kaldı.

Mürüvvetmendân-ı ahâlî, bu sâhib-i fütuvveti, yed-i ihtirâmlarında o resim olduğu halde çalgı ile, debdebe ile tantana ile hânesine kadar götürdüler. Kader-i dâniliklerini bu sûretle [35] isbât eylediler. Mûmâileyhde, mâl-ı mürüvveti olan bu resmi Kal'a-i Sultâniyye iâne sergisine teberru' eyledi.

Yine geçenlerde;

Gelibolu'da eczâcî mektebi talebesinden Gelibolulu Hacı Âli Efendi tarafından Ahmed Ağanın kahvehânesinde bir fincan kahve meydân-ı müzâyedeye kondu. Fukarâ-ı ahâlî bir haylî arttırdılar. Seksen beş guruş otuz parada Bolayır istihkâmâtı topçu âlâyı efrâdından Celâl Efendinin uhdesinde kaldı. Sad-ı âferîn bu hamiiyetli nefere!

Yine geçenlerde;

Gelibolu'da Rıza ve Osman kapudanlar tarafından müzâyedeye konulan bir [ayva] yüz otuz bir guruşa, Hüseyin Çavuş'un kahvehânesinde mevki'-i müzâyedeye vaz' olunan bir şişe gazoz yüz altmış üç guruşa kadar irtikâ itti.

[36]Yine geçenlerde;

Gelibolu'da redîf zâbitânından Kal'a-i Sultâniyyeli Ahmed Eşref Efendi tarafından donanma iânesine terk idilen bir revolver iki yüz yetmiş beş guruş-ı bedel ile müddeî-i umûmî muâvini Abdal Bey uhdesinde kaldı. Mûmâileyh pîşvâyân-ı erbâb-ı hamiiyetden olduğu cihetle mezkûr revolveri yine iâne-i bahriyye hey'etine teberru' itti.

İşte ticâreti mâ'dûm dinilecek kadar fakîr olan bu memleketdeki halkın efrâd-ı avâmından, havâss-ı kirâmına kadar öyle mürüvvetler! Öyle fütüvvetler sâdr olmuştur ki, tasvîr-i mefâhiri yolunda fikirler ihâtadan, kalemler beyândan kasırdır.

Bu âlemde hangi kuvvet vardır ki, himmete mukâvemet edilmiş olsun!

Bu mürüvvetkârların nâmı, eclâfa bir hediye-i insâniyet [37] olmak üzere sahâif-i matbûât da pâydâr olmak gerektir. Buradaki halkı kâmilen:

“İdrâk idene asl-ı beden hâk-i vatandır

Kim hâk-i vatan mâye-i eczâyı bedendir.”

Hükmüyle âmildir.

29 Eylül sene (1)326

GELİBOLU'DA DEMİR BORULAR DÂHİLİNDE CEREYÂN-I MA'-İ LEZİZ

Hayâtın idâmesine kâfil olan, neâm-ı dünyeviyye içinde sudan daha azîz ne vardır ki, Cenâb-ı Hâk ma'-i ve tîn, mahz-ı şifâ-ı insân olan nesne-i tenzîlinde ânın izzet bir âyet-i kübrâ ile tebyîn idiyor.

Su, bunca ni'met bî minnet-i hudâ içinde böyle bir vasf-ı sübhâniye mazhar olmuş en mübârek en kıymetdâr bir mâye-i hayâtdır.

[38]Su, beniyye-i beşerin kemâlnümâsına hizmet ittiği gibi saâdet-i enâma kâfil olan bunca cevvi-i hoş cereyân-ı ma'rifet ve medeniyetin, serâirhâne-i tabiyyatdan zemîn-i lâtif zuhûra gelmesine de vâsita-i münferide olmuş menba'-ı füyûzâtdır.

İşte vâr olsun Gelibolu'daki o erbâb-ı hamiyetin cevîbâr-ı himmeti ki, ihtiyâcât-ı beşeriyyenin en mübremi olan ma'-i lezîzin demir borular derunundan icrâsına hizmet ile vücûdu müteallik olan birtakım âteş-i emrâzın itfâsına bu sayede kevser-i rîz-i necât oldular.

Gelibolu ahâlîsinin ihtiyâcât-ı zarûriyyesini izâle iden su, kasabaya iki buçuk üç sâat mesâfesi olan bir menba'dan kısmen küngler, kısmen de kârgîr tüneller derunundan geçerek gelir ve beraberinde birtakım âfât-ı merziyyeyi de sürükleyerek getirir idi.

Bununla beraber yed-i zîyânkâr-ı zaman, bu küngleri kırmış, bu tünelleri bozmuş olduğundan bir yudum su [39] için bütün ahâlî bir ataş-ı şedîd içinde kalmış idi. Halkın bir kısmı kuyu sularına mürâcaat, bir takımı da nüzûl-ı rahmet-i Rahmâna arz-ı hâcet iderdi.

O kırık dökük künglerden, o harâb tünellerden çeşmelerin hazinelerine dökülen sular, tifo gibi bir belâ-ı 'azîm-i marazın vâsita-i intisâr

ve sirâyeti olduğundan yüzlerle hattâ -mübâlâğaya haml buyurumlasın- binlerle nüfûs nüfûs kıymetdârı hâk-i helâka sürmüş idi.

Gelibolu Mutasarrıf-ı Esbakı İbrahim Sârim Bey merhûmun riyâsetinde memleketin münevverü'l-fikâr eşrâfından bir komisyon teşekkül iderek zavallı memleketi istîla eyleyen bu nâr-ı mühîb-i müsîbetin indifâî çareleri düşünülmüş! On bir seneden ibâret bir müddet ile gümrükden dâhil-i kasabaya girecek kâffe-i eşya, emtia, erzak-ı mütenevvia üzerine mütefâvitü'l-mikdâr bir resim vaz' olunmuş! Bundan hâsıl olan mübâlâğ ile demir borular derunundan memlekete su isâlesine karar virilmiş idi.

[40]Ameliyât-ı inşâiyye ve husûsât-ı fenniye ve hesâbiyye için teşkîl buyurulan komisyon riyâset-i evvelâsına mürüvvet ve insâniyyetde memleketin âb-ı reviiyy-i hamiiyyeti olan ve eşrâf-ı memleketden bulunan Rıza Âtîf Bey Efendi ta'yîn buyurulmuş riyâset-i sâniyesini de umûr-ı hayriyyeye hasr-ı nefis itmiş olan Mevlevî şeyhi reşâdetlü Burhâneddîn Efendi Hazretleri der'uhde buyurmuşlar idi. Cihet-i fenniyyesinin nezâreti de topçu binbaşılardan kudret ve kifâyet-i âlemiyyesiyle mütemâyiz Vâsîf Bey Efendiye tevdi' idilmişti.

Komisyon Â'zâsı ise: Âsım Âtîf Bey Efendi ile tüccârdan Hacı Ohannes Nihabetyan, Hacı Drako Yorgi Ananostra, Hacı Simarya Efendilerden ibâret idi.

Komisyon, memleket için aynü'l hayât olan bu işin husûlünde harikalar vücûda getirir ikdâmât ibrâz itiler. On on beş senede ikmâl-i müyesser olabilecek olan şu emr-i mühimmatın itmâmına tayy-ı zemân ider gibi çalışdılar; çabaladılar. On iki bin [41] metrudan ibâret olan demir boru tefrîşâtını beş altı sene içinde ikmâl muvaffak oldular. Bu müddet içinde memleketin kenarına üç yüz bin metru mükâ'abı su istîfâb ider gâyet cesîm ve metîn bir havuz inşâ ve mevcûd çeşmelere yirmi çeşme daha ilavesiyle susuzluk yüzünden dûçâr-ı bî tâb olan ahâlî-i memleketi mîzâb-ı himmet ve ihyâ eylediler.

Komisyon hey'eti kâmilen erbâb-ı nâmûs ne iffetden olub kemâl-i istikâmet ile ifâ-yi vazîfede bezl-i nakd u cânede şitâb ve bu hidmet-i fâhriyyeleri ile memleketlerinin saâdet-i dâime ve füyûzât-ı müstakbesini iktisâb iderek ahâlî-i kasabayı selsebîl-i himmetleri ile sîrâb eylediler.

Bu erbâb-ı mesâînin gayretleri ümîd ideriz ki ind-i Allahiyyede de su gibi azîz olur.

8 Teşrîn-i evvel sene (1)326
MîM. ÂMİN

Metinde Geçen Kelimelerin Anlamları

A

âb: Su

âb-ı letâfet-i nisâr: Saçılan sular

âfat-ı merziyye: Razi olunan belalar.

agrâz-ı nefsâniyye: Nefse ait maksatlar

ağyâr: (daha, pek, çok) gayretli adam

ağniya-ı millet: halkın zengin olanları

âhir-i bed: kötü zaman

akvâm-ı âlem: dünya işleri

âlem-i bâlâ: yukarıdaki alem, öteki dünya, ahiret

âlem-i askerî: askerlik alemi, askerlik hayatı

âlâ-ı şân: şan ve şöhrati büyük olan

a'lâm-ı şevket: büyük elem, keder ve sıkıntılar

ameliyyât-ı inşâiyye: yapıyla ilgilenilecek, yapacak, inşa edecek olan

âmil: 1) sebep 2) emeli olan isteyen

anâsır-ı muhtelif: çeşitli unsurlar

ârâyîşyâb: süsleme, bezek, ziynet

ârız: 1) gelen 2) tesadüfi vakka 3) dağ, bulut,

vesâire görmeye mani olan her şey

arş-ı berîn-i râhmân: yüce Allah'ın katı

arş-ı azîm-i ihtirâm: en yüksek saygı hürmet değerini alma

arz-ı hâcet: gereklilik arz eden

âsâl: ahlâk

ashâb: sahipler, malik ve mutasarrıf olanlar

ashâb-ı Necdet: kutulanlar

asr-ı kerâmet-i irfân: zamanın sırlarını bilme mucizesi

âteş-i emrâz: ateşli hastalık

ataş-ı şedîd: şiddetli susuzluk

âvâze-i nây: ney sesi

âyet-i kübrâ: büyük, daha büyük ayet

aynû'l-hayât: hayat pınarı

Azamet-i ef'âl: büyük işler

'azm-i kaviyy: sağlam kemikler

B

Bâb-ı azimet: azîmet kapısı, büyük kapı

Bagteten: birdenbire, apansızın

Bahr-i sefid: Akdeniz

Bahr-i muhit-i atlâsî: atlas okyanusu

Ders-i intibâh: ilk ders

Delâlet-i kaviyye: güçlü deliller

Der-uhde: üstüne alma yükleme

Deryâ-ı ummân: büyük deniz, okyanus

Dest-i rüzgâr: zamanın eli deymişçesine

Dest-i muhâdenet: dostluk eli

Devr-i merdâne: zamane yiğitleri

Baka-i hamiyet: bir demet haysiyet

Bakiyye-i i'zâm: arta kalan kemikler

Bâlâ-ı âsumânî: mavi gökyüzü

Bedîa: beğenilen ve taktdir edilen pek yeni şey

Bekâ'-i vükelâ: vekillerin devamı

Beniyye-i beşer: insanlığın kâbesi

Berrî: karaya (toprak) ait, karayla ilgili

Besâlet: dilâverlik, bahadırılık, kahramanlık, yiğitlik, cesurluk

Beyn: ara(aramızda)

Bezl-i nakat: parayı bol verme

Bîlâ: -siz, -siz

Bîlâ ihtiyâr: gayr-i ihtiyari, elinde olmadan yapma

Buk'a-ı mübâreke: mübarek yer

Bürhân-ı zî hayât: yaşayan tanık

C-C

Ca'ber: Suriye'de bulunan bir Türk Kalesi

Cehl-i kader-i mel'ûn: kötü kader

Celâdet: bahadırılık, kahramanlık, yiğitlik

Cemûle: hoş gitmek için yaranma

Cengâverân-ı Arabî: arap savaşçıları

Cevâhir-i cân: kıymetli can

Cevher-i cân: can özü

Cevher-i kabiliyyet-i irfân: üstün bir anlama, bilme, sırlara vakıf olma yeteneği

Cevvî: arzın etrafındaki boşlukla ilgili

Cihâd-ı vakf-ı hayât: din uğruna olan savaşa ömrünü bağlama

Cihet-i fenniyye: teknik hizmet

Çîre: 1) maharetli, becerikli 2) kahraman yiğit

D

Dâhiye-i tahrîb: felâketin sebep olduğu yıkım

Dâire-i ittîfak: ülke içinde birlik

Dâsûtân-ı mefheret: iftihar duyulan destan

Dehşet-i gâlibiyet: çok büyük zafer

Delîl-i cefîl: büyük kanıt

Dershâne-i kemâlât: insanlık, ahlak dersi verilen yer

Dersâadet: saadet kapısı, İstanbul

Ders-i hamiyet: haysiyet dersi

Dirîg: 1) esirgeme 2) eyvah, ah, aman yazık 3) men etme önleme

Dûçâr-ı bîtâb: bitki düşme yorulma

E

Eazz-i eşya: en aziz eşyalar, nesnelere

Eclâf: ayak takımları, rezil kimsel

Eclâf-ı eslâf: daha önce bölgede yaşamış olan fakir halk

Eclâf-ı mekârim: fakir ama cömert kimseler

Edyân-ı sâire: başka dinden olanlar

Ef'âl-i mürüvvetkârâne: cömertçe yapılan işler, iyilik yapma

Ef'âl-i eslâf: bir memuriyetle, işle daha önce uğraşanlar

Efhâm: zihinler, anlamlar, idrakler

Efrâd-ı müstebdele: muvazzaf askerlik hizmetini bitiren kişiler

Emr-i hayra: hayırlı emir

Emvâc: dalgalar

Emvât: ölümler

Endâht: 1) atma , atış, atılma 2) silah atma, boşaltma

Erbâb-ı fütüvvet: cömertlik sahipleri, cömert kimseler

Erbâb-ı yesâr: zengin varlıklı kimseler

Erbâb-ı mesâf: işin erbabı

Ervâh-ı mahşûre: haşır gününde ruhların toplanması, mahşer meydanı, kıyamet

Erzâk-ı mütenevvia: çeşitli değişik erzak

Esbâb-ı mânia: zorluğa sebep olan şeyler

Eshâb-ı ticâret: ticaretle uğraşanlar

Eshâb-ı satvet: kuvvetli kimseler

Eslâf: bir memurluk veya hizmette birinden önce bulunmuş olanlar, yerlerine geçilen kimseler

Esâs-ı hamîyyet: milli onurun temeli

Eşraf: şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler

Etvâr-ı merdâne: mertçe tavırlar

Evkâf: Vakıflar Genel Müdürlüğü

F

Fâtiha-i muzafferîyyet: muzafferlik, üstünlük kazanma sözü

Fâtihi-ı ittihâd: fethedenlerle birlikte, aynı yolda olma

Fâ'ik: manevî olarak üstünde olan, fevkinde bulunan

Fazâil: insanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye karşı devamlı ve değişmez istidâtlar, güzel vasıflar erdemler

Fâzilet-i nefis: iyi huylarla donanmış, donatılmış

Fâzilet-i senâ: övünülecek erdemler

Fenâ-i âlem: fani, geçici dünya

Fevâid-i teavün-i ta'dâd: yardımlaşmadan doğan faydalar

Feyz-i gazâ: kazanılan savaş

Feyz-i istikbâl: geleceğin verimliliği, gürlüğü

Fürât: Fırat suyu.

Fütür: 1)zayıflık, gevşeklik, bezginlik 2) keder, ümitsizlik

Fütüvvet: 1) eski esnaf teşkilatı 2) yiğitlik, gençlik, mertlik 3) cömertlik

Füyûzât-ı müstakbele: gelecekte suyun verimliliği

G

Gâleyân-ı hamîyyet: milli hislerin coşması

Gavr-ı nisyân: hakikatleri unutma

Gayb: 1) gizli olan göze görünmeyen şey, kayıp 2) belirsiz, bilinmeyen şeyler

Gayret-i mücessime: gayretli hale gelme, o biçimi alan

Gayret-i hakperestâne: Allah aşkına uğraşma

Gayyâ-i cehîme: cehennem kuyusu

Gazanferân-ı mühîb: arslancasına heybetli, korkulan

Gınâ-ı kalb: kalp sıkıntısı

Giş: yürek, kalp

Güşâd: açma, açılma, açılış

Güzâr: geçme, geçiş

H

Hâdisât-ı felâket: kötü. Felaket olaylar

Hâdisât-ı sâbika-i âlem: geçmişteki olaylar

Hâ'il: iki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mani olan, engel

Hâk-i helâk: helak olan toprak, heyelan

Hâkim-i âlem: dünyanın hâkimi

Hâlet-i mefhâret: iftihar duyulma, övünülme

Hâl-i istigrâk: kendinden geçme, kendini kaybetme durumu

Hâmil: taşıyan, götüren

Hamîyyet: milli onur, haysiyet

Hasâil-i vatanperverâne: yurt severcesine huylar, hasretler

Hasâis: bir yere, birine has olan keyfiyetler nitelikler

Hasenât: iyilikler, iyi haller, hayırlı işler

Hâsil: peyda olan, çıkan, türeyen, üreyen, biten

Hâsil-ı memleket: memlekette meydana gelen şeyler

Hâsilât-ı sâfiye: masraf çıktıktan sonra kazanç olarak kalan hâsilât, net kazanç

Haslet-i aliyye-i askeriyye: doğuştan asker karakterli

Hasr-ı nefis: hayatından zaman ayırma

Havf: korku, korkma

Hengâm: zaman, çağ, sıra, vakit, mevsim

Hey'ât-ı hâzıra: şehir heyetleri

Hey'et-i cefile: büyük heyet

Hey'et-i muhterem: saygı değer heyet
Hevâ-ı sükûn: huzur arzusu, isteği
Hezâr-ı âferîn: binlerce aferin, teşekkür
Hıfz: saklama, ezberleme, bellek, hafıza
Hıfz-ı ikbâl: saadetin korunması, muhafazası
Hıfz-ı vatan: vatani koruma
Hidmet-i fahriyye: övünülecek hizmet
Hilâfet-i mukaddesât: mukaddes hilafet makamı
Himmet-i ihvân-ı sadâkat: sadakat, samimiyet ve gayretle çalışmaz
Hirâsân: korkan, korkak
Hisse-i mübâhât: övünme payı
Hitâb-ı merdâne: mertlikle söyleyiş
Hûn-ı hamîyyet: haysiyet ve onur için dökülen kan
Hûn-ı pâk: temiz kan
Husûsât-ı fenniyye: teknik konular, işler
Hükûm-i şer'î: şer'î hüküm, şeriatın kuralı
Hürmet-i 'âzime: büyük saygı duyma

I-İ

İflak: salıverme, koyuverme
İyâl: bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler
İâne-i bahriyye: Bahriye teşkilatı için toplanan para
İâne-i icazkârî: emek harcayarak, herkesin yapamayacağı gibi para toplama
İbrâz: meydana çıkarma, gösterme
İcâr: 1)kiraya verme, verilme 2) kira parası
İclâl: 1)büyültme, saygı gösterme, ikram 2) büyüklük, kuvvet ve kudret
İcrâ-ı hasenât: hayırlı iş ve iyilik yapma
İdâme-i hayât: hayatın devamı
İfâ: yerine getirme, ödeme, bir işi yapma
İfâde-i kusur: kusurlu anlatım
İfâ-ı vazife: görevi yerine getirme
İfnâ: 1) yok etme 2) malı yersiz sarf etme
İhâl-e-i nazar: alıcı gözle bakma
İhâtâ: 1)bir şeyin etrafını çevirme, kuşatma 2) tam kavrayış, anlayış
İhdâ: bir (ahad'ın müennesi)
İhlâf: yemin ettirme
İhtilâf: ayrılık, uymayıp, uymama, anlaşmazlık
İhtiyâcât-ı zarûriyye: zorunlu ihtiyaç
İhtizâz: titreme, deprenme, sıçrayıp oynama, sallanma
İhyâ: 1) diriltme, diriltirme, canlandırma 2) taze can verircesine iyilik
İhzâr: hazırlama, hazır etme, huzura getirme
İkad: yakma, yakılma

İkbâl: işlerin yolunda gitmesi; bahtlı, saadetli, mutlu olma
İkbâl-i vatan: vatanın bekası, vatanın mutluluğu
İkdâmât: devamlı, sürekli çalışmalar
İkmâl: kemale erdirmeye, tamamlama, bitirme
İktisâb: kazanma, edinme
İktisâb-ı hayât: canlanma, dirilme, canlılık kazanma
İktisâb-ı sermâye-i mesûbat: Allah'ın vereceği mükâfata nail olma
İktizâ: 1) lazım gelen, lazım gelme 2) lazım getirme, gerektirme
İ'la: yükseltme, yükseltme, yüceltme, şan ve şöhretini artırma
İl'âb-ı nâriyye: ateş oyunları
İ'lân-ı şadmâni: sevinç gösterisi
İ'lâ-i şân: şan ve şöhretini artırma
İlka': 1) bırakma, bırakılma, terk etme 2) telkin etme 3) bir kusuru başkasına yükleme
İltima': lem'alanma, parıldama
İmtidâd: uzama, uzanma: uzun süre
İmtidâd-ı zaman: uzama, işin uzaması, uzun sürme
İmtisâl: 1) icap edeni, gerekeni yapma; bir örneğe göre hareket etme 2) alınan emre boyun eğme
İmtizâc-ı akvâm: farklı milletten olanları kaynaştırma, iyi geçindirme
İnd-i Allahiyye: Allah katında
İndifâi: püskürme ile ilgili, geri püskürtme
İnhizâm: hezimete uğrama, bozulma, alt olma, yenilme
İn'ikâs: 1)aks etme, bir yere çarpıp geri dönme 2) mağlup olma
İnşâd: 1) şiir okuma, şiir söyleme 2) manzum bir sözü ahengine göre okuma
İntikal: 1)bir yerden başka bir yere geçme, göçme 2) geçme, birinden diğerine geçme
İnzâr: tehir etme, geciktirme.
İrâd: 1) getirme 2) söyleme
İrâe: gösterme, tayin etme
İrkâb: bindirme, bindirilme
İsâle: akıtma
İsâr: 1) ikram; bahşış 2) cömertlikle verme 3) dökme, saçma, serpmeye
İsbât-ı iktidâr: gücünü kanıtlama
İsm-i celâl: büyük, ulu isim (Allah'ın adı)
İstîâb: 1) içine alma, içine sığma 2) tutma kaplama
İstibdâl: değişme, değiştirilme
İstihkâr-ı mesâib: zor işleri felâketleri hor görme küçümseme

istisgâr-ı hayât: hayatını hiçe sayma
isti'zâm-ı nâmûs: değerli, önemli nizam, değerli erdem
işkâl-i muhîbe: işkal sebebiyle girilen zor durum
itfâ: söndürme, söndürülme
i'tikâd: 1) düğümlezip kalma, bir şeye bağlanma
2) inanma, gönülden tastik ederek inanma
i'tikâd-ı kâmil: tam inanç, inancı oturmuş
i'tikâd-ı mukaddes: mukaddes bilip bağlanma
ittihâd: bir olma, birleşme, aynı fikirde olma
izâle: giderme, giderilme, yok etme
izhâr: gösterme, meydana çıkarma
izzet: 1) değer, kıymet: yücelik 2) kuvvet, kudret
3) hürmet, saygı, ikram

K

Kâ'be-i münâcât: bir arzunun gerçekleştirilmesi için başvuru makamı
Kâ'be-i insâniyyet: insanlığın kâbesi
kabiliyyât-ı füyûzât: verimli, faydalı olma kabiliyeti ve becerisi
kabristân-ı fenâ: fanilerin mezarı
kabr-i sükûn: huzurlu kabir
kaderşinâs: kader bilen, anlayan
kabza-ı türâb: toprağın her karışı
kâffe-i eşya: tüm eşyalar
kâffe-i hissiyât: tüm duygular, düşünceler
kâffe-i imtiyâzât: bütün izinler, tüm müsaadeler
kâffe-i mahâsin: üstün vasıflar, meziyetler
kâffe-i mezâyâ: bütün vasıflar, tüm meziyetler
kâfil: kefalet eden, üstüne alan, ödeyen, kefil
Kal'a-i Sultâniye: Fatih Sultan Mehmet'in Çanakkale Boğazı'nın Anadolu yakasında yaptırdığı kalenin adı, Çanakkale
Kalem-i hamiyet: haysiyet sahibi olma
kâfil-i mücâhidin: az sayıda mücahidler
kârgir-i tünel: taştan yapılmış tünel
kasr: kısa kesme, kısaltma
kaviyy: güçlü, sağlam
kaviyy-i hayâliyye: güçlü hayaller, güvenilir hayaller
kaviyy-i şekîme: çok dayanıklı
kavl-ı mütecellidâne: yiğitlikle söylenen söz
kedd-i tûbâ-ı zîbâ: ağaç süsleme çabası
Kefen bedûş-ı şehâdet: kefeni omzunda şehitler
kemâlât-ı insâniye: insanîyetin en üst mertebesi
kemâl-i sevk: sevincin doruğuna ulaşmak
kemâl-i teslimiyet: tam bir teslimiyetle
kemâl-i ulviyyet: en büyük en yüce
kemâlnümâ: değer gösteren, bildiren
kerâmet-i irfân: fevkalade kültürlü

kesb-i şiddet: serlik kazanma
kevser-i rîz-i necât: kurtuluş saçan çeşme, kurtuluş dökülen yer
Kible-i münâcât: Allah'a dua etme
kırâat: okuma; devamlı ve düzgün okuma
kısm-ı mübahât: övünme faslı
kıyâm: 1) kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma
2) bir işe kalkışma 3) ayaklanma
Kifâyet-i âlemiyye: iktidarlı, yeterli
kise-i hamiyet: haysiyet ve onur kesesi
kurûn-ı evvelî: önceden, önceki zamanlarda, daha önceleri, geçmiş asırlar
Kuvve-i sâmiya: işitme kuvveti
Kuvvet-i ihsân: kuvvet verme
kuvâ-ı mecmûa-i âlem: dünyayı bir araya getirme kuvveti
Kuvvet-i şevket: büyük kuvvet
küng: önceleri suyun gelmesini sağlamak için taş veya tuğladan yapılan sistem

L

Lâ'l-ı bedehşân: bedehşân yakutu
Lerzân: titrek, titreyen
Levha-i celfile: büyük levha
Levha-i mübareke: mübarek levha
Leha-i ulviyye-i zafer: yüce, ulu bir zafer kazanma
Lisân-ı âlemü'l yevm: dünyanın konuştuğu günlük, zamane dili
Lisân-ı hâl: insanın, yüzünün hareketlerinden, duruşundan anlaşılan şey
Lîyâkat: 1) layık olma, değerlilik, yararlılık 2) iktidar, hüner, fazilet

M

Maadâ: -den başka
Ma'dûm: yok olan, mevcut olmayan
Magrib-i Aksâ: Fas, Merâkeş
Mahz: su katılmamış, halis, kendi gibi
Mazen-i satvet-i güşâd: açılması güç mahzen (gibi)
Mahsûl-ı şehâmet: zekâ, akıl, cesaret ve yiğitlik ürünü
Maiyyet-i efrâd: birlikte olanlar, beraberindekiler
Mâşet-i kanâatkârane: yaşam şeklinde razı olmuş
Makâbir-i şühedâ: şehitlerin mezarları
Masad-ı mukaddese: kutsal amaç, kutsal görev
Mâni'-i meşy: yürümeye, ilerlemeye engel
Mart-ı rûmî: Rumi takvime göre Mart ayı
Masnû': 1) sanatla yapılmış 2) sahte, düzmece

Matâf-ı ihtirâm: saygıyla, hürmetle ziyaret edilecek yer
Mâye: 1) asıl, maya ve lüzumlu madde, asıl 2) para, mal 3) iktidar, güç 4) bilgi
Mâye-i icrâ-ı beden: bedeninin asıl gücü
Mâye-i hayât: hayat özü, asıl hayat
Mazhar-ı tecelliyât: Allah'ın lütfuna nail ve layık olma
Meâsir: güzel eserler, nişanlar, izler
Meâsir-i bediâ: beğenilen takdir edilen eser
Meâsir-i celâdet: yiğitlik, kahramanlık eserleri
Measir-i cefile: büyük, ulu eserler
Measir-i cemile: hoş giden eserler
Measir-i kemâlât: ahlaki olgunlukla ilgili eserler, ahlaki olgunluğu gösteren eserler
Measir-i şecâat: yiğitlik, yüreklik namına bırakılan iz, eser
Meblâğ-ı cüz'iyeye: az miktarda olan
Medâr-ı zînet-i kemâl: en değerli kıllama, değer katma
Meddâh: daha pek çok metheden
Medâr-ı imtiyâz-ı beşeriyet: insanlığın övgüsüne layık, sebep
Mediha-i iftihâr: iftihar etme sebebi
Medine-i ta'zîm: saygı ve ikram şehri
Mefâhir-i kahramani: iftihar edinilecek olan kahraman
Mefâhir-i şevket: iftihar edilecek büyük işler
Meftûr: 1) fitretlenmiş, yaratılmış 2) tabî, cibillî
Mehâlik: helak olacak yerler, tehlikeli yerler veya işler
Mehâsin-i kâmile: güzelliklerin en son mertebesi
Mekârih: tiksiniyecek şeyler, dertler, sıkıntılar
Mekârim: keremler, cömertlikler, el açıklıklar, iyi ahlaklar
Mekteb-i âlî: büyük okul
Me'lûf: ülfet edinilmiş, alışılmış, alışmış, huy edilmiş
Me'mûl: emel edinilen, ümit olunan, umulan, beklenen
Menâkib-ı merdâne: övünülecek vasıflı mert
Menba'-ı füyûzât: menbada taştan su
Merâkib-i bahriyye: vapurlar, gemiler, kayıklar gibi deniz nakil vasıtaları
Merâsim-i mahsûsa-i askeriyye: askere özgü tören, askerler için yapılan karşılama töreni
Merdân-ı zafersîâr: daima zafer kazanmış, üstün gelmiş mertler
Mertebe-i tevâtür: yayılma derecesine ulaşmış
Meslek-i mücahidâne: mücahit, savaşçı olana yakışan melek

Meserrât-ı kalbiyye: şen gönül
Meslek-i ulvî: yüce meslek, yüce görev
Mestûr: satırlandırılmış, yazılmış, çizilmiş
Meşhûd: gözle görülmüş, görünen
Meşy-i âli-i mâ: suda yürüye bilmek gibi (büyüklük)
Mevlevihâne: Mevlevî tekkesi
Mevki'-i müzâyede: müzayedeye yeri
Mevt-i hâil: korkunç ölüm
Meydân-ı mücâhede: meydan savaşı
Meydân-ı müzâyede: müzayedeye yapılan yer
Mezâr-ı ma'nevi: manevi önemi olan mezar, kabir. Manevi önemi olan ziyaret yeri
Mezâr-ı sükûn: rahat, huzurlu mezar
Mezelle-i istîlâ: yoksullaşma, yoksulluğun gelmesi
Meziyyet-i himmet: gayret etme, çalışabilme becerisi
Mezkûr: zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış
Mihrâb: 1) camilerde, mescidlerde, yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış yer 2) ümit bağlanan yer
Mihrâb-ı cihâd: cihat yapılan, ümit bağlanan yer
Mikyâs-ı mürüvvet: mürüvvet ölçüsü
Misâl-i hazîn: hazin bir örnek
Mizâb-ı himmet: suyolu için gösterilen gayret
Muâmelat-ı kerîmâne: cömertçe yapılan işler
Mu'cizât-ı vekâyî: meydana gelen mucizeler
Muhâfız-ı âliü'l-vatan: büyük vatanın bekçileri
Muhâfaza-i şevket: güçlü muhafaza
Mukadder: 1) takdir olunmuş, kıymeti bilinmiş; kadri, değeri bilinmiş 2) yazılı, alında yazılı
Mukavemet: karşı durma, dayanma, karşı koyma, direnme
Mûmâileyh: ima edilen, adı geçen, yukarıda anılan (adam)
Muştî: bir avuç, bir avuçluk, bir avucun alabileceği kadar
Mutasarrîf-ı esbâh: daha önceki mutasarrîf
Mübâhât: övünme
Mübârizân: dövüşe, güreşe kalkışanlar
Mübeccel: yüceltilmiş, saygı gösterilmiş, yüce, ulu
Mübeşşirât-ı mukaddese: kutsal alamet, hayırlı alamet
Mübrem: kaçınılmaz, vazgeçilmez, önlenemez
Mücâhidîn: mücahitler; din düşmanlarıyla savaşanlar
Mücâhidîn-i Arab: Arap mücahitler, savaşçılar
Mücâhidîn-i evvel: önceki mücahitler

Mücehhez: techiz olunmuş, donanmış, donatılmış, hazırlanmış
Müddef-i umûmî: savcı, umumi haklar adına dava açan hâkim
Müesser: kendisine bir şey tesir etmiş olan
Mühîb: 1) heybetli, korkunç, korkutan 2) tehlikeli
Mühr-i dirahşân: parlayan mühür
Mükâ'ab: mikap, küp
Münevverü'l-fikâr: aydın fikirli, aydın olan
Müntehib: intihâb eden, yağma eden, çapul eden, talanlayan, yağmacı, talancı
Mürteff': irtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek, yüce
Müsâbaka-i hamiyet: haysiyet müsabakası, onur savaşı
Müstesnâ: 1) istisna edilen, kuraldışı bırakılan, bırakılmış 2) üstün 3) benzerlerinden baskın 4) ayrı tutulan
Müstakbele: gelecektekiler
Mütallik: 1) asılı, bağlı 2) ilgili, ilişkisi olan
Mütehallik: ahlak peyda eden, yeni huy kazanan
Müştâk: iştiaqlı, özleyen, göreceği gelen, can atan
Mütefâvitü'l mîkdâr: miktarları farklı, çeşitli miktarlarda
Mütemâyiz: 1) temâyuz eden, sivrilen, kendini gösteren 2) sâniye rütbesinin birinci sınıfı
Mütenâsip: münasip, uygun olan, her bakımdan birbirine uygun, denk
Müzâyede: artırma, açık artırma

N

Nakd-ı mevcûd: elde bulunan para
Nakş: resim
Nânpâre: 1)ekmek parçası, bir lokma ekmek 2) geçime yarayan iş, memurluk
Nâr-ı mühîb-i müsîbet: ateşli ve tehlikeli hastalık
Nâşide: şiir okuyan, söyleyen ve yazan
Nazar-ı endâz: bakış atma
Necât: kurtulma, kurtuluş
Necl-i muhterem: muhterem oğul
Nefer: 1) rütbesi olmayan asker, er 2) bir adam, tek kişi
Neshe-i tenzil: aşağı çekerek, hükümsüz bırakma
Neş'e-i evvel: eski neşe, eski mutluluk
Nevresîdegân: yeni yetişmişler, yeni olgunlaşmaya başlamış olanlar, gençler
Nezîr: birini doğru yola sokmak için gözdağı vererek korkutma

Nidâ: 1) çağırma, bağırma, seslenme 2) ses verme
Ni'met-i asâyîş-i cihân: dünyanın mutluluğunu ve düzenini sağlama
Ni'met-i refâhiyyet: ihsan ve iyilikte bolluk
Ni'metşinâs: iyilikbilir
Nisyân: unutma
Nizâmet-i askerîyye: askeri nizam, disiplin
Nokta-i fütûhât: fetihlere başlanan yer, nokta
Nutk-ı âfî: geleceğe dair kelimada bulunma
Nutk-ı mütecellidâne: kahramanca sesleniş
Nûr-ı mübîn: Hz. Muhammed'in nurâniyeti

P

Pâyâdâr: iyice yerleşmiş, sağlam, devamlı, sürekli
Penâh: sığınma, sığınacak yer
Pence-i ecel: ecel pençesi
Pesendâne: beğenecek yolda
Pişgâh: ön taraf, ileri taraf
Pişvâyân-ı erbâb-ı hamiyet: başkanlar grubundan olan

R

Renğîn: 1) renkli, parlak renkli; boyalı 2) güzel, latif, hoş
Revân: yürüten, giden, akan, su gibi akıp giden (söz)
Revnâk: parlak, parlaklık, güzellik, tazelik, süs
Revolver: bir tür küçük silah
Ric'at: 1) geri dönme 2) gerileme, çekilme
Riyâset-i evvelâ: ilk başkan, ilk reis
Riyâset-i sâniye: ikinci derecede başkan
Rücû: 1) dönme, geri dönme 2) cayma, sözünden dönme, sözünü geri alma
Rûnümâ: yüz gösteren, meydana çıkan
Rüstemâne: İran'ın ünlü pehlivanı Rüstem gibi, pehlivancasına

S

Saâdet-i âlem: dünyanın düzeni mutluluğu
Saâdet-i ictimâiyye: toplumsal huzur
Saâdet-i enâme: tüm mahlûkların mutluluğu
Sad-ı âferîn: yüz kere âferin
Sadr: 1) her şeyin önü, başı, ilerisi, en yukarı, en baş 2) yürek 3) göğüs
Sadr-ı İslâm: İslam dinin başında bulunan, halife
Sahâif-i tevârih: tarihin sayfaları
Sahâ-i tecelliyât: meydana çıkmış
Sâhib-i hayât-i bedel: hayat sahibi olan

Sâhib-i şevket: büyüklük, heybet sahibi, heybetli
Sâhil-i letâfet: güzel hoş sahil, deniz kenarı
Sahâif-i matbûât: kitapların sayfaları
Salâbet: 1) peklilik, katılık, sağlamlık 2) manevi kuvvet, dayanma
Salntanât-ı kadîme: köklü, daimi saltana
Sanîhân-ı asker: askerinin fikri
Sâye: gölge
Sath-ı deryâ: deniz yüzü
Secâyâ-i kaderşinâs: kader bilir kimseler ve o karakterde olma
Secâyâ-i muhassine: güzel huylar
Sefâin-i harbiyye: harp gemileri
Sefîne-i nûh: Nuhun gemisi
Selsebîl-i himmet: çalışarak elde edilen tatlı su
Semâhatkâr: eli açık, cömert
Senâ: övme, övüş
Senâhân: (birini) öven metheden
Serâi-i tabiyyat: tabiatın sınırları, tabiatın evi
Serâpâ: baştan ayağa kadar, baştanbaşa, bütün, hep
Serâpâ-i mehâbet-i mücesseme: heybetli bir şekle bürünme
Serfûr-i bedre-i itaât: çaresiz kalarak boyun eğme, itaat etme
Serîr-i ihtişâm: haşmetli taht
Serîr-i revân-ı celâdet: yiğitlerin yatağı
Seyf-i hamîyyet: onur kılıcı
Seyf-i sârim-i celâdet: keskin kılıçlı yiğitler
Seyf-i şecâat: kudretli, yiğit kılıçlar
Seyrân: 1) gezinme 2) bakıp seyretme
Seyyâle-i nûrânî: nurlu ışık gibi akan
Sıyânet: koruma, korunma
Silsile-i vekâyî-i 'âlem: artarda meydana gelen dünya olayları, dünya olayları
Simân: semizler, besiler, yağlılar
Simât: nişan, alamet, damga, iz
Sipahsâlâr: askerlerin en büyüğü
Sirâb: 1) suya kanmış 2) taze, körpe
Sirâyet: geçme, bulaşma; yayılma, dağılma
Sülâfe-i nûşan-ı şehâdet: şehadetin tatlı şerbeti
Sürûr-ı 'azîm: büyük sevinç
Sütûn-ı nûrânî: nurlu, ışıklı direk

S

Şâhrâh: 1) büyük, işlek yol, anayol 2) şaşırılması mümkün olmayan
Şâhrâh-ı münevver: aydınlatılmış yol
Şâhrâh-ı necât: geri dönecek, kurtululacak yol
Şark: doğu

Şark-ı şimâli: kuzeydoğu
Şân-ı mevcûdiyyet: şanlı
Şân-ı sahâvet: cömertlikte şanı, şöhreti olma
Şâyân-ı ihtirâm: saygı değer
Şecî: cesur, yürekli yiğit
Şehâdet: 1) şahitlik, şahitli etme, tanıklık 2) bir şeyin doğruluğuna inanma 3) dalalet, işaret, alamet
Şehâmet: zekâ ve akıllıkla beraber olan cesaret, yiğitlik
Şevket: büyüklük, heybet
Şevket-i te'sis: büyüklük, heybetlilik kurmuş olan
Şiâr: 1) alamet, işaret, iz 2) ayırıcı işaret, ayırt edici
Şiâr-ı iclâl: büyüklük, kudretli olma işareti
Şitâb: acele, sürat, çabukluk
Şöhret-i celâdet: kahramanlıkla tanınan
Şuûn-ı kâinât: dünya işler
Şühedâ-ı hamîyyet: haysiyetli, onurlu şehitler
Şühedâ-ı hakperest: hakperest şehitler
Şühedâ-ı zevî'l-hayât: ölümsüz, canlı olarak düşünülen şehitler

T

Ta'alluk: 1) asılı olma, asılma 2) ilişkisi ilgisi olmak
Tâbut-ı izmihlâl: tabutun yok olup gitmesi
Ta'dâd: 1) sayma, sayı 2) birer söyleme, sayıp dökme
Tahâret-i kalb: kalp temizliği, kalbin temizlenmesi
Taharrî-i hayrâne: hayranlıkla aramak
Tahcîr: bir yere taş koyma, yığma
Tahkîm-i bünyân-ı saltanat: saltanat binasını sağlamlaştırma
Taht-ı revân-ı bahrî: deniz vakil vasıtası
Tahtgâh-ı şevket: büyük başşehir
Tahliye-i nefis: can çıkması, ölme
Tâk-ı zafer: tarihi bir hadiseyi, zaferi anmak veya gelecek olan büyük bir kimseyi karşılamak için kurulan kemerli yapı
Takdîs: 1) mukaddesleştirme, kutsallaştırma, kutsal bilme 2) Allah'a şükretme 3) ululama, büyük saygı gösterme
Târîh-i âlem: dünya tarih
Tasavvurât: 1) tasavvurlar, zihinde şekillenenler, kurulanlar 2) göz önüne getirilenler
Tasvir-i mefâhir: övülecek şeylerin anlatılması
Tatyîb-i hâtır: gönlünü alma, gönlünü hoş etme
Ta'vîk: 1) oyalandırma, geciktirme 2) alıkoyma 3) tutuklu halinde bekleme

Tayy-ı zemân: zamanı atlarcasına geçme, çok kısa zamanda
Tebcîl: ululama, ağırlama
Tebcîl-i nâm: ulu isim, ulu nam
Teberru': bağış, bağışlama
Tebÿîn: meydana çıkarma, belli etme; açıktan açığa anlatma
Tebÿîn-i hakîkat: hakikatlerin ortaya çıkması
Tecârib-i bahriyye: donanma ve deniz tecrübeleri
Tecessüm: 1) cisimlenme, görünme, belirme 2) göz önüne gelme
Tefrîşât: 1) döşemeler, yaymalar 2) ev eşyasını düzenlemeler
Tekrimât: saygı göstermeler, ululamalar
Temâşâ: bakıp seyretme, gezme
Tenvîr: ışıklandırma, aydınlandırma
Te'sir-i şân-ı garîbân: hüznü akşamın etyakisıyla
Teşkil-i kuvvet: kuvvetin sağlanması, kuvvet getirmek
Teşrîn-i evvel: ekim ayı
Teşÿî: selamete uğurlama
Tevâbi'-i celâdet: bahadır, kahraman insanlar
Tevakkuf: 1) bağlım olma, 2) durma
Tevcîh-i nazar: bakıp, anlam verme
Tevdî': 1) bırakma, emanet etme 2) vedalaşma
Teveccüh: 1) çevrilme, yönelme, doğrulma 2) bir yere doğru hareket etme
Tezkiye-i vicdân: vicdanın temizlenmesi, vicdan temizliği
Tezÿîn: zinetlendirme, süsleme, süslenme
Tezÿîn-i nefis: hayatına değer katma
Tin: incir
Türbe-i ihtirâm: saygı değer türbe

U-Û
Ucbe-i târîh-i âlem: tarihin şaşılacak, garip olayları
Uhd: 1) söz verme, bir işi üzerine alma 2) vazife, birinin üzerinde bulunan iş
Uhuvvet-i inâniyye: insanlığın kardeşliği
Uhuvvet-i kırâathâne: kerdeşlik, dostluk kırâathanesi
Ulviyyet: yükseklik, yücelik, büyüklük
Ulviyyet-i sarfe: yüce, ulu bir çaba, ulviyet sarfetme
Umûr-i hayriyye: hayırlı işler
Uzmâ: çok büyük dert
Ûmîd-i mücsem-i şehâmet: ümitlerin yiğitlere bağlanması
Ûmîd-i necât: kurtuluş çaresi, ümidi. Çıkış yolu

Ûnvân-ı mübeccel: saygın, yüce unvan
Ûstühânpare: kemik parçası

Y

Vak'a-i celâdet: büyük olaylar
Vakar: 1) ağır başlılık, temkinlilik 2) marur
Vakâyi'-i 'azîme: büyük olaylar
Vakf-ı nefis: canını adama
Vâris-i halse-i mürüvvet: huy mirasçısı, atalarından devralınan huylar
Vâris-i şecâat: güçlü yiğit varis
Vâsita-i intisâr: öksürmeye, aksırmaya sebep olan (hastalık)
Vâsita-i kerâmet: keramet vasıtası
Vâsita-i satvet: güçlü bir vasıta
Vatan-ı asliyye: esas vatan
Vaz': koyma, konulma
Vefret-i iktidâr: güçlü, çok güçlü, sağlam iktidarı olan
Vekâyi'-i âtiyye: isyan vakaları
Velev: olsa da, bile, hatta, isterse
Vesâit-i nakliyât: ulaştırılan götüren araçlar, nakil vasıtaları
Vezaif-i ihtirâmîyye: saygı ve hürmetle hizmet etme
Vezaif-i mukaddese-i askeriyye: askerlerin kutsal görevi
Vicdân-ı selim: temiz vicdanlı, iyi yürekli
Vukuât-ı hâfıza: hatırlanacak olaylar

Y

Yâd: hatırlama, anma
Yâdigâr-ı ömür: yaşam boyu hatırlanacak olan
Yâr: dost, sevgili, ahbap, tanıdık
Yârân-ı celâdet: güçlü, heybetli dostlar
Yed: 1) el 2) kuvvet, kudret, güç 3) yardım 4) vasıta 5) mülk
Yed-i gâlebe: galip gelenler
Yed-i ihtirâm: saygı duyulan güç kudret
yed-i ziyânkâr-ı zaman: zamanın ziyan eden gücü
yer-i azâmet: büyük, önemli yer, kutsal mevki

Z

Zebân: dil, lisan

EK-1

YAZARLAR İÇİN GEREKLİ BİLGİLER

1.Çanakkale Savaşları genel tarihi yanısıra, Çanakkale'nin zengin kültür ve tarihiyle ilgili çalışmalar yayımlanabilir. Makaleler Türkçe veya İngilizce olabilir. Yayımlanması istenen makaleler üç kopya halinde aşağıdaki adrese gönderilmelidir:

Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı (ÇATÜY)

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırmaları Merkezi 17100 Çanakkale

Dergiye gönderilen makaleler başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır. Yazarlar tarafından ortaya konulan görüşler sadece yazarların görüşlerini yansıtır. Makaleler yayımlanmak üzere kabul edildiği takdirde, bütün yayın hakları ÇATÜY'E geçer.

2. Makaleler kağıdın bir yüzüne bir buçuk aralıkla yazılmalıdır. Başlıklar ve alt başlıklar kısa olmalıdır. Kaynaklar ayrı bir sayfada yazılmalıdır. Makalenin ilk sayfasında şu bilgiler olmalıdır: (i) yazının başlığı; (ii) yazar(lar)ı; (iii) yazarların bağlı buldukları kuruluşlar; (iv) En çok 200 kelimelik Türkçe özet; (v) 1000 kelimelik İngilizce özet. Ayrı bir sayfada yazarın adı, adresi, e-mail adresi, telefon ve faks numaraları belirtilmelidir. Türkçe metinlerde imlâ, Türk Dil Kurumu İmlâ Kılavuzu Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Yeni Baskı (Ankara, 2000)'sına uymalıdır.

3.Tablo ve şekillere başlık ve sıra numarası verilmelidir. Rakamlarda ondalık kesirler nokta ile ayrılmalı, büyük rakamların haneleri virgülle ayrılmamalıdır. Denklemlere sıra numarası verilmelidir. Sıra numarası parantez içinde ve sayfanın sağ tarafında yer almalıdır.

4. Kaynaklara göndermeler dipnotlarla değil, kaynakça bağlantıyla; yapılmalıdır. Kaynakça bağlantıyla belirtilen referanslarda yazar(lar)ın soyadı, kaynağın yılı, sayfa numaraları yazılmalıdır. örnek (Anderson 2002 : 100) Kaynakçada dergi ve derlemelerdeki makalelerin sayfa numaraları kesinlikle belirtilmelidir.

5.Yayıma kabul edilen makaleler "Word" programı ile yazılmış bilgisayar dosyasında, disket veya CD ile gönderilmelidir.